

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΝΤΑΞΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ
ΚΑΙ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (ΓΥΜΝΑΣΙΟ)

Έργο: «Ενταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο - για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο)»

Επιμορφωτικό Πρόγραμμα

Διαφοροποίηση της διδασκαλίας σε πολυπολιτισμικό περιβάλλον

β' Σεμινάριο

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ

12, 14 & 15 Μαρτίου 2008
Ξενοδοχείο Capsis, Μοναστηρίου 18
Θεσσαλονίκη

Η συμβολή των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας στη διαπολιτισμική εκπαίδευση

Αναστασία Βακαλούδη,
Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων Δυτ. Θεσσαλονίκης,
επιμορφώτρια Τεχνολογιών Πληροφορίας
και Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση
Ιστοσελίδα: <http://users.sch.gr/avakalou>
e-mail: anvakaloudi@yahoo.gr

Η διαπολιτισμική παιδαγωγική πρέπει να είναι μαθητοκεντρική έτσι, ώστε η μάθηση να είναι μια ενεργός διαδικασία και να προάγει την κριτική δημιουργική σκέψη, την ανάπτυξη της μαθησιακής ικανότητας.

Η εκπαιδευτική τεχνολογία, ως γνωστικό εργαλείο, εμπλέκει τους μαθητές στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων, διευκολύνοντάς τους να σκεφτούν τόσο τις εναλλακτικές λύσεις του προβλήματος, όσο και τις επιμέρους παραμέτρους που σχετίζονται με το αρχικό πρόβλημα. Η τεχνολογία, λοιπόν, όταν λειτουργεί ως πολυδύναμο γνωστικό εργαλείο, επιτυγχάνει τους στόχους της διαπολιτισμικής παιδαγωγικής.

Η διαπολιτισμική αγωγή, με τη χρήση της τεχνολογίας, είναι ικανή να αμβλύνει τις φυλετικές, μαθησιακές και κοινωνικές διαφορές μεταξύ των μαθητών, γιατί διαθέτει και προτείνει συγκεκριμένα εργαλεία, που ευνοούν τη συνεργασία την αλληλοκατανόηση την ομαδική εργασία, την επικοινωνία και μπορούν να εμπλέξουν τους μαθητές σε πολιτιστικές δημιουργίες. Έτοιμα εργαλεία είναι η χρήση των υπερκειμένων, των υπερμέσων, τα πολυμεσικά συγγραφικά πακέτα, η χρήση του διαδικτύου, τα εκπαιδευτικά λογισμικά, CD-ROMs / DVDs, τα WebQuests, τα e-mails.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Banks, O. (1987), Η Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης (μετάφρ. Τ. Δαρβέρης), Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.

Bennet, C.I. (1995), Comprehensive Multicultural Education: Theory and Practice, Boston: Allyn and Bacon.

Krashen, S.D. (1982), Principles and practice in second language acquisition, Oxford: Pergamon.

Langer, J. A. (1991), Literacy and schooling: a sociocognitive perspective, In: E. Hiebert (Ed.) Literacy for a Diverse Society, Teachers College Press: New York.

Αναγνωστοπούλου, Μ. (2001), Η Ομαδική Διδασκαλία στην εκπαίδευση, Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.

Αναγνωστοπούλου, Μ. (2005), Οι διαπροσωπικές σχέσεις εκπαιδευτικών και μαθητών στη σχολική τάξη, Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.

Γιαγκουνίδης, Π. (2003), Η συμβολή της επικοινωνιακής διάστασης των σχέσεων εκπαιδευτικών και μαθητών με πολιτισμικές διαφορές. Συγκριτικές εμπειρίες, στο Ε. Τρέσσου, Σ. Μητακίδου (επιμ.). Εκπαιδευτικοί μιλούν σε εκπαιδευτικούς για τις εμπειρίες τους. Εκπαίδευση Γλωσσικών μειονοτήτων, Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.

Δαμανάκης, Μ. (1997) Η εκπαίδευση των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα. Διαπολιτισμική προσέγγιση, Αθήνα: Gutenberg.

Κανακίδου, Ε., Παπαγιάννη, Β. (1997), Διαπολιτισμική αγωγή, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Κοσσυβάκη, Φ. (2003) Εναλλακτική διδακτική: Προτάσεις για τη μετάβαση από τη διδακτική του αντικειμένου στη διδακτική του ενεργού υποκειμένου, Αθήνα: Gutenberg.

Κουτσογιάννης, Δ. Θεωρία και ιστορία της ελληνικής γλώσσας, Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός, Η γλωσσική αγωγή: νέες τεχνολογίες [E13]: Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα: http://www.greeklanguage.gr/greekLang/studies/guide/thema_e13/index.html

Κουτσογιάννης, Δ. Πληροφορική-επικοινωνιακή τεχνολογία και γλωσσική αγωγή στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση: κάποιες προκαταρκτικές παρατηρήσεις, Ανακοίνωση στη Διεθνή Ημερίδα: Πληροφορική - επικοινωνιακή τεχνολογία και γλωσσική αγωγή: η διεθνής εμπειρία. Θεσσαλονίκη, 23/11/99: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Πρακτικά Ημερίδας «Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές και Γλωσσική Διδασκαλία»: Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα: http://www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/conference_1999/04s.html

Ματσαγγούρας, Η. (2000), Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση, Αθήνα: Γρηγόρης.

Μιτίλης, Α. (1998), Οι μειονότητες μέσα στη σχολική τάξη. Μια σχέση αλληλεπίδρασης, Αθήνα: Οδυσσέας.

Μπόμπας, Α. (1994), Για την εκπαίδευση των αλλοδαπών παιδιών στην Ελλάδα, Αθήνα: Φολόη.

Νικολάου, Γ. (2005), Διαπολιτισμική Διδακτική. Το νέο περιβάλλον. Βασικές Αρχές, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Όταν ο Ζάμεν συνάντησε το Γιάννη. Σενάρια διαπολιτισμικής αγωγής στην τάξη

Ελισσάβητ Μυρογιάννη-Αρβανιτιδή
Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων Ν. Φλώρινας

Η Ελλάδα είναι εδώ και χρόνια χώρα υποδοχής προσφύγων και πολλά σχολεία έχουν μεικτούς μαθητικούς πληθυσμούς. Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να διδάξουν σε ανομοιογενείς σχολικές τάξεις και να διαχειριστούν εκτός από το μαθησιακό υλικό δύσκολες ανθρώπινες σχέσεις που προκύπτουν από εθνικές, θρησκευτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές διαφορές. Θα παρουσιαστούν εφαρμοσμένα σενάρια διδακτικής σε πολυπολιτισμικές τάξεις και θα συσχετισθούν με το θεωρητικό τους πλαίσιο. Θα παρουσιαστεί και θα σχολιαστεί σχετικό έντυπο και ηλεκτρονικό εκπαιδευτικό υλικό. Το σεμινάριο θα περιλάβει συζήτηση, διαλέξεις με προβολές παρουσίασης, προβολές αποσπασμάτων κινηματογραφικών ταινιών και σύντομα εργαστήρια.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Coelho, E. (2007), Διδακταλία και μάθηση στα πολυπολιτισμικά σχολεία. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο

Gardner, H. (1983), Frames of Mind: the Theory of Multiple Intelligencies. New York: Basic Books

Ματσαγγούρας, Η. (2000), Ομαδοσυνεργατική Διδακταλία. Αθήνα: Γρηγόρης

Ενδεικτικοί δικτυακοί τόποι

- Ένταξη παιδιών παλινοστούτων και αλλοδαπών στο σχολείο για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο)
<http://web.auth.gr/eppas/>
- Ινστιτούτο Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης
<http://www.ipode.gr/>
- Γυμνάσιο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης Θεσσαλονίκης
<http://gym-diap-thess.thess.sch.gr/>
- 6ο Διαπολιτισμικό & Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Ελευθερίου-Κορδελιού
<http://6dim-diap-elfth.thess.sch.gr/Diapolitismikh.htm>

Η αξιοποίηση των εικόνων στο μάθημα της ιστορίας στο πλαίσιο της διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Αντωνία Παπαδάκη
Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων Ν. Πέλλας
τηλ. 6932521100

Αποδεχόμενοι την ανομοιογένεια της σχολικής τάξης η χρήση των εικόνων θα μπορούσε να συντελέσει στη μαθησιακή διαδικασία, καθώς η εικόνα έχει γίνει το κατεξοχήν επικοινωνιακό μέσο. Άλλωστε τα νέα σχολικά εγχειρίδια δεν χρησιμοποιούν μόνο το γραπτό λόγο, αλλά κυρίως την εικόνα. Φωτογραφίες, διαγράμματα, χάρτες, σκίτσα, γελοιογραφίες, στατιστικοί πίνακες, αφίσες, πληροφοριακά έντυπα δημόσιων υπηρεσιών, ζωγραφικοί πίνακες αποκόμματα από εφημερίδες συνδυάζονται με το γραπτό λόγο και προδίδουν τη διαπλοκή των εικόνων στο σχεδιασμό νοημάτων στην καθημερινή μας ζωή. Το ζητούμενο είναι να καλλιεργήσουμε έναν οπτικό γραμματισμό με την έννοια ότι οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση να αναλύουν και να ερμηνεύουν τα συμφραζόμενα μιας εικόνας, να αναλύουν τη σύνταξη των εικόνων, τις τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν, να εκτιμάν την αισθητική αξία των εικόνων, να αντιλαμβάνονται την πρόθεση, καθώς και το συναίσθημα που προκαλεί η εικόνα, αλλά και να κατασκευάζουν νοήματα με εικόνες έτσι, ώστε να μπορούν να επικοινωνήσουν. Στο μάθημα της ιστορίας οι εικόνες έχουν ιδιαίτερη παιδαγωγική αξία και, καθώς εντάσσονται στις πηγές, συμβάλλουν στην ανάπτυξη της ενσυναίσθησης και την προσέγγιση της πολυπρισματικότητας.

Έτσι, στην αρχή θα γίνει η παρουσίαση του θεωρητικού πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η προσέγγιση της εικόνας, δηλαδή τι είναι οπτικός γραμματισμός και ποια είναι τα βήματα προσέγγισης μιας εικόνας κάνοντας αναφορά σε διάφορα μοντέλα προσέγγισης και σε όλα τα είδη των εικόνων. Στη συνέχεια, καθώς η εισήγηση εστιάζεται στο μάθημα της Ιστορίας, παρουσιάζονται παραδείγματα προσέγγισης εικόνων κυρίως από τα σχολικά εγχειρίδια Ιστορίας του γυμνασίου, αλλά και παραδείγματα δραστηριοτήτων με αφορμή επιλεγμένες εικόνες σε συγκεκριμένες ενότητες λαμβάνοντας υπόψη τις στρατηγικές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας. Θα γίνει ιδιαίτερη αναφορά και στην τοπική ιστορία που διδάσκονται στην Γ Γυμνασίου και πώς εμπλέκονται αλλοδαποί μαθητές ή παλιννοστούντες σε ένα σχέδιο εργασίας που απαιτεί συλλογή και επεξεργασία φωτογραφικού υλικού. Στη συνέχεια θα δοθούν στους εκπαιδευτικούς ως άσκηση εικόνες για να καθορίσουν στόχους και δραστηριότητες που θα μπορούσαν εφαρμόσουν σε μια μικτή τάξη και θα γίνει συζήτηση πάνω στις προτάσεις των εκπαιδευτικών.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Δάλλιος Γ., (2006), Τα εικαστικά έργα και η αξιοποίησή τους στη διδασκαλία της ιστορίας, *Φιλολογική τχ.* 97, σ. 60.

Κουλούρη Σ., (1990), Οπτικός Αλφαριθμητισμός και Μάθηση, *Σύγχρονη Εκπαίδευση* 51, σσ. 90-95.

Κυρκίνη Α., (2001), Η αναγκαιότητα της πολλαπλής προσέγγισης του μαθήματος της ιστορίας, *Τα Εκπαιδευτικά τχ.* 59/60, σσ. 51-59.

Λεοντσίνης Γ. Ν., (1999), Ενσυναίσθηση και διδασκαλία της Ιστορίας. ΠΕΦ-Σεμινάριο τχ.21, σσ. 123-148.

Μαυροσκούφης Δ. Κ., (2005), Αναζητώντας τα ίχνη της ιστορίας. Ιστοριογραφία, διδακτική μεθοδολογία και ιστορικές πηγές, Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.

Μπενέκου Ε., (2000), Η «ανάγνωση» της φωτογραφικής εικόνας ως ιστορικής πηγής και η διδακτική της αξιοποίηση, *Φιλολογική τχ.* 71, σσ. 67.

Πλειός Γ., (2005), Εικόνα και εκπαιδευτική γνώση-κοινωνικοποίηση: απονομιμοποίηση του «κοινού σχολείου». Στο *Εικόνα και Παιδί, Κωνσταντινίδου-Σέμογλου Ουρ.* (επιμ), Θεσσαλονίκη: cannot not design.

Σακκά Β., (2001), Η αξιοποίηση της φωτογραφίας στη διδασκαλία της Ιστορίας, *Τα Εκπαιδευτικά τχ.* 59-60, σσ. 51-59.

Σακκά Β., (2003), Η προσέγγιση των πηγών και η διδασκαλία της ιστορίας: το πρόβλημα της αξιολόγησης, *Φιλολογική τχ.* 82, σ. 22.

Χαραλάμπος Ν. (1999), Αποτελεσματική μάθηση στις τάξεις μικτής ικανότητας, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Λευκωσία.

Burke P., (2003), *Αυτοψία. Οι Χρήσεις των Εικόνων ως Ιστορικών Μαρτυριών*, μτφρ. Αντρέας Ανδρέου, Αθήνα: Μεταίχμιο.

Barthes Roland, (1977), *Image-Music-Text*, London: Fontana

Euroclio 2000, *Understanding a shared Past. Learning for the future. Everyday life in Albania, Bulgaria and Macedonia 1945-2000.*

Jordanova L., (2006), *History in Practice*, London: Hodder Arnold.

Kress, Gunther & Theo van Leeuwen, (1996), *Reading Images: The Grammar of Visual Design*, London: Routledge.

Petty Geoffrey (2004), *Differentiation*, United Kingdom, available in: <http://www.geofpetty.com/differentiation.html>

Stokes Suzanne, *Visual Literacy in Teaching and Learning: A Literature Perspective. Electronic Journal for the Integration of Technology in Education*, vol. 1, no 1.